KOMMENTAR
till Rysslandsreportage

GRUPPRESOR av tidningsmän till ett främmande land, efter detta lands inbjudan och i dess regi, leder gärna till egendomliga resultat. I regel inbjuds endast någorlunda välanslagna personer eller är blott sådana personer villiga att komma. Värdarnas åskådarhet och deras förmåga att arrangera fästen på ett ur reklamsynpunkt lämpligt sätt stämmer gästerna till tacksamhet och villvilja. Ett par journalistresor till Tyskland är goda exempel. Kort före det första världskriget besåg ett antal inbjudna tidningsmän det wilhelminska kejsardömet. De gav enstämmigt uttryck åt sin förtjusning över den höga kulturen, fredsviljan, det ivriga arbetet, arbetarnas belåtenhet och höga standard. En läsare av dessa skildringar kunde icke ana att Tyskland stod inför ett väldigt erövringskrig, att klyftan mellan styrelse och folk var djup och att de arbetare vilkas glada sånger och idylliska tillvaro omtalades i spalterna var inriktade på en social revolution. Under nazismens högkonjunktur gjordes en liknande färd. I stort sett var resultatet detsamma: fredsviljan, arbetsglädjen, enigheten, de sociala inrättningarna och arbetarnas goda ställning prisades. Regimens obyggliga hårdhet, fängarnas och tvångsarbetarnas elände fick man läsa sig till mellan raderna — och det kunde blott den som på förhand var välinformerad. Polisstaten framstod som en blommande idyll.

De svenska tidningsmän som nu besöker Ryssland jäviar inte denna generalisering. Att fyra av dem — den kommunistiske representanten måste naturligtvis undantas — i princip ställer sig kritiska till Sovjetsystemet och även i reserapporterna uttrycket en viss skepsis hindrar inte att deras artiklar till stor del blivit propaganda för det land de gästat. Den som läser endast vad de skrivit får knappast någon bild av Ryssland sådant det enligt regimens egna vittnesbörd och otaliga vederhäftiga undersökningar är beskaffat. Skribenterna kan försvara sig med att de endast talat om vad de sett och hört. Men att blott tala om vad man ser och hör innebär i dylika fall en förvanskning av verkligheten. Resultatet kommer lätt att erinra om Sven Hedins lovsånger till koncentrationslägren i det nazistiska Tyskland. Hedin hade sett och hört endast tilltalande saker, även i fråga om dessa läger.

Den säkerligen ofta omedvetna propagandaeffekten uppnås på skilda sätt. Ett är den skälmska välvilljan i sättet att skildra. Man talar om rundlicknade flickor, om rara och flitiga pojkar, om frisk och frimodig ungdom, om trygga och belåtna bönder, om arbetskraft och arbetsglädje; "man får över huvud taget intryck av en sund och hygn och välbalanserad andlig atmosfär", skriver gruppens naivaste medlem. Ett annat sätt är den underförstådda eller öppet uttalade förvåningen över det självklara: att det finns fabriker, sjukhus, bibliotek och skolor, att människorna blir livnärda, att man söker bygga upp vad som förstörts under kriget. En tredje metod är att avge generella omdömen, som är användbara så gott som för alla folk under alla tider: människorna vill fred, de vill förbättra sin materiella ställning, de är stolta över sitt land och beredda att kämpa för det.

Det skulle föra för långt att erinra om de obetalbara reflexioner i den harmlöst älskvärda genren som återfinns i vissa av reportagen. Blott ett exempel: "Armén är för övrigt uppenbart populär. I en kö framför en teatergarderob såg jag en general lugnt passera förbi alla och avlämna sina ytterkläder. Ingen av de talligt kända reagerade på minsta vis, alla fann det tydligen fullt i sin ordning." Sådana dumheter i det lilla nätta formatet har man inte ofta fått avnjuta efter Hedins Tysklandsbok för tio år sedan.

Viktigare är att stanna vid några konkreta frågor som diskuteras i reportagen. Det är framför allt bristen på säkra generella uppgifter och på jämförelser med andra länder som gör reserapporterna misslyckade och enstdiga.

Att socialvården i hög grad förbättrats under den kommunistiska regimen är ett faktum som med all rätt understryks. Men det bör tillika nämnas att en liknande förbättring ägt rum i de flesta länder och att Ryssland fortfarande står långt efter de västerländska staterna. För att ta ett exempel från ett område där ryssarna med fog är särskilt stolta över sina prestationer: antalet sjukhusplatser har sedan 1913 mer än fyrdubblats och beräknades år 1941 till omkring 660.000; detta antal är emellertid fortfarande proportionsvis blott omkring en tredjedel av motsvarande antal i Sverige och USA. Liknande är förhållandet på nästan alla områden. Detta beror naturligtvis inte på att den ryska regimen inte vill föra en lika generös socialpolitik som staterna i väster, det beror helt enkelt på att den ryska produktionen fortfarande är jämförelsevis låg, att Ryssland är ett relativt fattigt land. Att beskriva en eller annan mönstergill välfärdsinrättning i Ryssland utan att betona den genomsnittligt låga socialpolitiska nivån är att föra läsaren vilse; det man säger är sant, men man förtiger det väsentliga.

Ur samma synpunkt måste levnadsstandarden i Ryssland betraktas. De ryska arbetsprestationerna är genomsnittligt mindre än i västern, och därför är levnadsstandarden låg. År 1937 producerades i Ryssland 86 kilo tackjärn per dag och arbetare mot 183 i England, 234 i Tyskland, 292 i USA; motsvarande siffra för kol var 757 kilo i Ryssland, 3.429 i USA, 5.165 i England och andra här givna uppgifter är tagna ur rent vetenskapligt hänna men av sympati för Ryssland präglade arbeten, såsom Schuman, Soviet politics, och Engberg, Sovjetunionens socialavgivning). De ryska lönerna ligger därför långt under lönerna i väster. Trots produktionens ökning har levnadsstandarden under årtiondet före kriget endast obetydligt stigit, delvis beroende på att produktionen i relativt ringa grad inriktats på konsumtionsvaror. Då reserapporterna omtalar att fortfarande massan av ryska arbetare lever i närheten av existensminimum blir detta uttalande missvisande om man icke tillägger att vad som är existensminimum i Ryssland skulle anses som elände hos oss.

I några fall har resenärerna kommit in på inkomstskillnaden mellan olika grupper. De omtalar att en genomsnittlig arbetarlön är 600—700 rubel i månaden och nämner tillika att man i restauranger och affärer träffar ryssar som ligger mer 1.000-tals rubel på lyxvaror och delikatesser. I själva verket är inkomstskillnaderna i Ryssland oerhörda; inom samma branch kan en arbetare normalt förtjäna ungefär fyra gånger så mycket som en annan, företagschefer, konstnärer och andra kan komma upp till årsinkomster på 100.000-tals rubel. Denna fullständiga brytning med jämlikhetens princip bör till de centrala fakta i den ryska regimen under Stalin. Ett framhävande härav är sakligt oändligt mycket viktigare än att berätta detaljer från ryska fabriker eller välfärdsinrättningar, som likaväl kunde passa i en skildring från Sverige, England, USA, Tyskland under nazismen eller praktiskt taget alla andra industriellt utvecklade länder.

Man kan i Ryssland även leva på räntor. De väldiga inkomsterna för vissa grupper möjliggör sparande, och det sparade kapitalet kan insättas i bank mot fyra procents ränta; inkomstskatten är ytterst låg — skatterna är i huvudsak indirekta — och någon arvsskatt finns inte. Den officiella kommunistiska ideologin på denna punkt förkunnas på ett kostligt sätt av en av resenärerna. Man kan inte bli "kapitalist" i Ryssland, skriver han, men man kan bli "rentier". Alltså en person med stor arbetsfri inkomst, eventuellt genom arv, kallas inte kapitalist utan rentier; med denna namnförändring är saken klar.

Mest påtaglig är emellertid den verklighetsförfalskning som uppstår genom att den ryska regimens inneböra på centrala områden förtiges eller endast beröres i oklara och undvikande ordalag. Vilken svensk arbetare som endast hämtar sin kunskap ur dessa artiklar kan ana att strejkförsök är belagda med hårda straff, att ett system av straff och belöningar, som i Sverige skulle betraktas som utslag av tyranni användes för att egga arbetslösa (tänk, "Våra flaglar i norden"). Reproduktionerna av dessa sex flaglar är goda med undantag av bergfinken, som ej har naturliga färger på bröstet.

Det första häftet handlar om renen, kronhjorten, älgen och rådjuret. Det inledes med en översiktsartikel om djurlivet i Norge under äldre tider av professor Hjalmar Broch. Han berättar där om djurens invandring i Norge efter den sista istiden, men även om djur som levat där under den sista interglacialtiden, om fynd av mammut och myskoxe m. m. Han skildrar hur de olika djuren efter isens avsmältning så småningom tog landet i besittning. Skildringen belyses bl. a. av kartor efter vår landsman E. Granlund, utvisande den maximala nedisningen och Ancylussjöns utsträckning.

Sedan följer kapitlen om de olika djurarterna. Vildrenen inleder boken. Den har ju också för funnits i Sverige, men är som bekant nu utrotad. I Norge finns den emellertid kvar i förvånande stora stammar, men endast i södra delen av landet. Man får sveta att den ökat starkt på senare år. 1945 uppskattades de två största stammarna, på

Skatterna är för höga!

Direkta skatter till staten:	1929	210 milj. kr
	1938	440 milj. kr
	1947	1.880 milj. kr

Skatterna måste sänkas för alla!

SKATTEBETALARNAS FÖRENING

STORT VERK OM NORGES DJURVÄRLD

En 1½ års älgkalv, ur "Norges Dyreliv".

I FACKKRETSAR här i Sverige har det länge varit känt att man i Norge förberett utgivandet av ett mycket stort verk om landets djurvärld.

Det första häftet har nu kommit ut. Verket skall utges i 32 häften i kvartformat och bilda fyra band på tillsammans över 2.000 sidor. Det skall illustreras med 1.600 bilder i svart-vitt och färg. Priset på varje häfte är 4: 75 norska kronor, och utgivningstakten blir ett häfte i månaden.

Över 40 norska zoologer och en rad djurfotografer har enligt förlagets — J. W. Cappelens — uppgift arbetat i åtta år med förberedelserna till *Norges Dyreliv*, som verket heter.

Det första bandet skall behandla däggdjuren, det andra fåglarna, det tredje fiskar och kräldjur och fjärde bandet de ryggradslösa djuren. Huvudredaktörerna för "Norges Dyreliv" är professor *Björn Føyn*, som är professor i zoologi vid Oslo universitet och professor *Johan Hvasa*, som är chef för Bergens museums zoologiska avdelning. Arbetet är sålunda lagt i goda händer. Även i listan på medarbetare återfinns många framstående norska zoologer med gott namn även i Sverige.

Färgplanscherna skall enligt förlagets uppgift vara de första reproduktioner som återgivits efter färgfotografier av norska djur. I det nu utkomna häftet finns en vacker färgplansch av kronhjort i snö, och dessutom har en färgplansch bifogats som prov på bilderna i fågelbandet. På den avbildas sex småfåglar. Färgfotografierna av dessa är tagna efter uppstoppade exemplar, på samma sätt som i det under utgivning varande svenska fågelverket "Våra fåglar i norden". Reproduktionerna av dessa sex fåglar är goda med undantag av bergfinken, som ej har naturliga färger på bröstet.

Det första häftet handlar om renen, kronhjorten, älgen och rådjuret. Det inledes med en översiktsartikel om djurlivet i Norge under äldre tider av professor Hjalmar Broch. Han berättar där om djurens invandring i Norge efter den sista istiden, men även om djur som levat där under den sista interglacialtiden, om fynd av mammut och myskoxe m. m. Han skildrar hur de olika djuren efter isens avsmältning så småningom tog landet i besittning. Skildringen belyses bl. a. av kartor efter vår landsman E. Granlund, utvisande den maximala nedisningen och Ancylussjöns utsträckning.

Sedan följer kapitlen om de olika djurarterna. Vildrenen inleder boken. Den har ju också för funnits i Sverige, men är som bekant nu utrotad. I Norge finns den emellertid kvar i förvånande stora stammar, men endast i södra delen av landet. Man får sveta att den ökat starkt på senare år. 1945 uppskattades de två största stammarna, på

hindrar stöld från biblioteken, säger en av resenärerna.

Då resenärerna diskuterar de ryska valen kommer deras vilja till förståelse till veckra uttryck. Bedrägeri över ett valdeltagande på mer än 99 procent är stark. Ren okunnighet torde vara ursäkten för att denna beundran icke stödjes av reflexionen att ryssarna måste vara världens piggaste och friskaste folk; i alla andra länder förutsättes att tre eller fyra procent av väljarna på grund av sjukdom, ålder osv. är absolut förhindrade att infinna sig. Man påpekar att valet inte är alldeles fritt, men det uppges dock vara "en förskola till en kommande politisk demokrati". Det går ju nämligen att uttrycka sin opposition genom att inte rösta på någon av de officiella kandidaterna. Att varje försök att agitera mot eller ens kritisera det härskande partiet är livsfarligt är däremot en detalj som ingen finner vara värd att omnämna.

Herbert Tingsten.

P.S. om en Horatius-tolkning

I SIN RECENSION av Nils Östbergs Horatiustolkningar har professor Bertil Axelson gripit stora sluggan och till sist också ställt underteckenad till svars för alltför välvillig bedömning av boken i fråga.

De utplockade citaten ur min korfattade recension från novembet i fjol måste ge läsaren det intrycket att jag lovprisat den senaste Horatiustolkningen över all måtta och utan reservation. Så förhåller det sig inte. Det är riktigt att jag bedömde översättaren välvilligt som en outsider, ledd av personlig kärlek till det värv som tydligen sysselsatt honom i många år. Jag framhöll emellertid att andra översättare nått högre — särskilt Risberg och Harrie i deras urval —, men jag anslog, som jag fortfarande anser, att detta försök till en fullständig nyöversättning av odesamlingen i det hela kunde förtjäna "en god placering", när man beaktar svårigheterna. Vidare skrev jag uttryckligen: "Det skulle fordras bättre tid och utrymme för att i detalj granska ett arbete av detta utsökta slag, där varje ordbild och epitet har sin betydelse" — dvs. ett arbete av så utsökt slag som Horatiustolkning över huvud taget. Vilket på inte är detsamma som att jag skulle ha kallat just Östbergs tolkning utsökt.

Jag hoppas att professor Axelson med sin skarpa blick för vad som rör vantolkning också behagar observera den lilla skillnaden. Till sist: att jag i samma veva blir betecknad som "vår erkänt hjärtligaste bokanmälare" överraskar mig en smula. Under en lång kritikerbana har jag oftare fått höra motsatsen.

Anders Österling.

Miljoner behövs till apoteksbyggen

Medicinalstyrelsen räknar med att 3,2 milj. blir erforderliga för de mest trängande byggnadsbehoven för apoteken.

Av landets 417 självstående apotek och 61 filialapotek är vid 55 lokalerna i omedelbart behov av mer eller mindre genomgripande förbättringar. I 20 fall betraktas behovet som trängande. Lokalerna för 13 av dessa apotek är av sådan beskaffenhet att fullständig nybyggnad behövs, om tillfredsställande lokaler skall erhållas. Dessa apotek är: Korpen i Stockholm, Lejonet i Gävle, Kronan i Linköping samt apoteken i Djursholm, Hede, Kristinehamn, Ryd, Ristvik, Skänninkatan, Tumba och i Vaxholm, samt filialapoteken i Forshaga, Lima och Rätansbyn. Ombyggnad är dessutom nödvändig i år vid Ängeln i Stockholm, Ornen i Karlstad, Falken i Örebro samt vid apoteken i Burträsk och Råsunda och vid filialapoteket i Gillberga.

Vid de övriga apotek där ombyggnader anarast möjligt måste komma till stånd syns behovet vara mest angeläget vid 15 apotek, nämligen vid Enhörningen och Kronan i Stockholm, Bävern i Borås, S:t Sigfrid i Växjö och vid apoteken i Björkholm, Bråsarp, Ljungby, Luleå, Motala, Tingaryd, Tjörn, Ulricehamn, Vadstena och Ödeshög.

Hardangervidda och söder om Hauckleveien, till ett par tusen djur vardera. På sina håll har den uppblandats med tamren. Under den tyska polisens razzia på Hardangervidda sommaren 1942 jagades alla renvaktare bort, och hundratals tamrenar försvann då i alla riktningar. Många anses ha anslutit sig till vildrenarna.

Mycket av stort intresse berättas om renen, bl. a. också om det försök att inplantera tamren på Sydgeorgien, som den store norske valfångaren C. A. Larsen gjorde 1903. Ett dussin djur shipades dithen. 1931 uppskattades stammen till 4—500 djur. Renarna acklimatiserade sig förträffligt i sitt nya hemland. Medan renarna i Norge kalvar i maj, kalvar de f. d. norska renarnas ättlingar på Sydgeorgien i den klimatiskt sett motsvarande månaden, nämligen november.

Många förträffliga bilder illustrerar kapitlet om renen liksom de följande om kronhjort, älg och rådjur. Texten är naturligtvis saklig, men mycket lättläst och ger en god och utförlig skildring av de djur som behandlas.

Ett sådant verk i vardande som detta kan naturligtvis inte bedömas förrän det är fullbordat. Men början ser mycket lovande ut. Det är beundransvärt att så snart efter kriget kunna börja utge ett så omfattande verk. Bara en sådan sak som att säkra det stora pappersbehovet måste under nuvarande förhållanden vara ett problem. Man vill önska det stora verket om Norges djurvärld god fortsättning och all framgång.

Sten Bergman.

Statsutskottet vill fullfölja elektrifiering av Bohusbanor

Statsutskottet förordar i motsats till kommunikationsministern att riksdagsbeslutet om elektrifiering av linjen Uddevalla—Strömstad skall stå fast och elektrifieringen sålunda fullföljas i omedelbar anslutning till arbetet på linjen Varberg—Uddevalla.

Utskottet tillstyrker de anslag regeringen begärt för att fullföja elektrifieringen av linjerna Varberg—Borås—Herrljunga—Uddevalla och Land—Landskrona —Billeberga.

Utskottet framhåller vidare i anledning av motioner av hrr Mannerskantz (h) m. fl. och Stattin (h) m. fl. att principbeslut snarast möjligt bör fattas om de fortsatta elektrifieringsprogrammet" och att förslag härom så snart som möjligt bör föreläggas riksdagen. För att göra det möjligt att snabbt sätta i gång ett sådant fortsatt program föreslår utskottet dessutom att 3 milj. kr. av överskott på förut anvisade elektrifieringsanslag redan nu skall få användas till beställningar på oundgängligen erforderliga materialanskaffningar. Därvid bör det dock i sista hand ankomma på regeringen att avgöra om beställningarna med hänsyn till läget på materiel- och arbetsmarknaden må kunna utläggas.

Flygfält vid Umeå.

Statsutskottet gör ingen erinran mot regeringens förslag om investeringar i luftfartsfonden till arbeten för de civila flygplatserna med ballos 18.055.000 kr., därav 10 milj. för flygplatsen vid Halmsjön. Efter en motion av hrr Lundgren (h) och Bergh i Luleå (h) föreslår utskottet, om det efter en särskild undersökning skulle visa sig möjligt att sätta i gång flygfältsbyggget vid Umeå, regeringen skall få medge att förberedande arbeten påbörjas där.

Norrtäljeförlängning tillstyrks.

Regeringens framställningar om kapitalinvesteringar i försvarets fastighetsfond och försvarets fabriksfond tillstyrks av statsutskottet, som därmed inte kan gå med på hr Halls (s) motion om avslag på 3 milj. kr. till att ordna Stockholms luftvärnsregementes förläggning till Norrtälje. Hr Hall samt hrr Karlsson i Munkedal (s) och Mårtenson (s) reserverar sig för bifall till motionen, varjämte hr Andersson i Rixö (s) lämnat en blank reservation.

I fråga om ett tillstyrkt anslag på 15 milj. kr. till flygfältsarbetet vid flygvapnet vill sju reservanter ej anslutas sig till utskottsmajoritetens uttalande att arbetena bör få förtursrätt till byggnadstillstånd.

Privatistexamen i handelsundervisningen.

I anslutning till ett sakkunnigbetänkande föreslår ecklesiastikministern att nästa vår på försök ordnas en privatexamen inom handelsundervisningen. Inte minst med hänsyn till att behovet av arbetskraft med handelsgymnasieutbildning kan väntas öka, är det angeläget att göra det möjligt för dem som av olika anledningar inte kunnat studera vid handelsgymnasierna att skaffa sig handelsgymnasiekompetens.

Sjöfolket får semesterhem på Tynningö

Sverige fick på tisdagen sitt första semesterhem för sjöfolk, då Stockholms kristliga sjömansmission fattade beslut om att skriva preliminärt köpekontrakt på egendomen Sturegården på Östra Tynningö, ungefär mittemot Lagnö bryggа på Värmdö.

— Vi är mycket glada åt att vi träffat den här preliminära överenskommelsen, säger föreståndaren för Sjömansinstitutet, pastorsdiakon Allan Christiernin. Som tidigare meddelats fick vi ju en storslagen donation av framlidna fru Matilda Ljungberg, som skänkte 320.000 kronor för detta ändamål. Tomten omfattar 11 tunnland, och av dessa är hälften trädgård och resten skogbevuxen. Utom det rådliga corps-delogiet finns två flygelbyggnader med sammanlagt 32 rum, varför vi räknar med att kunna ta emot ett 30-tal gäster åt gången. Meningen är att det skall bli tillfälle till rekreation för sjöfolk och deras familjer, däri inberäknat befäl, ensamstående sjömän, änkor och så vidare. Om statens nämnd för fritidstillvets befrämjande lämnar sitt tillstånd till köpet och vi dessutom får statsanslag, skall vi kunna bereda våra gäster en mycket trivsam sommarvistelse för en mycket moderat penning, i önskade fall skulle det säkert gå att ordna gratisvistelse.

Sturegården byggdes omkring 1920 av den på sin tid kände bankiren Nils Persson, som var en av de tongivande peningmatadorerna under förra världskrigets efterdyningar. Han gick emellertid över styr i samband med Kreugerkraschen och egendomen såldes exekutivt, varefter den flera gånger bytt ägare tills den nu hamnat hos Sjömansinstitutet via en Motaladirektör. Huvudbyggnaden är av tegel, medan flygelbyggnaden är trähus, och det hela befinner sig i rätt gott skick. I alla händelser behövs inga större ombyggnader för att egendomen skall kunna tas i besittning för sitt nya ändamål, vilket troligen kommer att ske redan i sommar. Något som är säkert är även att sjöfolket här får ett semesterhem i en av den inre skärgårdens vackraste trakter, som dessutom ligger bara tre kvarts timmes resa från stans centrum.

Personalrestaurang vid Brommafältet

Handelstjänstemannaförbundet och Transportarbetareförbundet uppvaktade på tisdagen kommunikationsministern och hemställde att tomtmark upplåts för en restaurang på Bromma flygplats för personalen, som nu uppgår till omkring 3.000. Aba, Svensk flygtjänst, Ostermans Aero och besinbolagen ämnar gemensamt uppföra en personalrestaurang, men platserna har hittills inte kunnat realiseras på grund av tomtsvårigheter.

"En stållig gåva"

Det gryr en morgon

PREDIKNINGAR OCH TAL

Av Tor Andræ

Teol. d:r Ove Hassler i Linköpings Stiftsblad:

EN STÅTLIG GÅVA... Det finns sidor i denna bok, som komma att höra till Sveriges klassiska litteratur.

D:r Ivar Norberg i Dagens Nyheter:

Förf. ...pelar på ett stort register... Man får ett starkt intryck av en författare med hjärtats allvar och människolivets dunkla djup.

Kontr.-prosten Erland Björck i Tidningen Kalmar:

Här är manlig kristendom och hög kultur... säker grund, måktig resning, innerlig andakt och sköna valv av höga tankar.

Teol. d:r Gustaf Ankar i Svenska Dagbladet:

Sanningssägare på bäckopatelen... Vad böckpen här frambära är... evighetstrons bekännelse över fädens händelser och förhållanden... Den som läser hans bok känner sig ha mött

en levande människa.

Häft. 6: 75, inb. 9: —.

Lindblads

Allmänheten inbjudes deltaga i

SKATTEDISKUSSION

fredagen den 7 mars kl. 20.00 på Konserthuset, lilla salen.

Inledningsanföranden hållas av

Prof. BERTIL OHLIN

och

Lektor EDGAR SJÖDAHL

Dörrarna öppnas kl. 19.30. Fritt inträde.

Folkpartiets Handels- och Hantverksgrupp i Stockholm

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.